

iskolai tanárképzőben ugyanazt és ugyanolyan terjedelemben tanítanak, mint a tanítóképzőkben, és azt sem tudja, hogy a tanítóképző- és tanárképző 9 éve nem lehet egyenrangú a tanítóképző 5 évével.

Ugy látom, hogy Seres József szaklapokat sem igen olvas, mert különben látná, hogy a tanítószágnak egy állandó képzésben és erősen szem előtt működő csoportja, a fővárosiak, érzik a nyolc osztályos elemi iskolával megnevelkedett felelősségérzetüket. Érzik azt is, hogy mostani ismereteik hiányosak. Nevelés című folyóiratukban állandóan sürgetik megfelelő kézikönyvek, módszeres vezérkönyvek kibocsájtását és tanfolyamok létesítését, hogy a nagyobb követelményeknek meg tudjanak felelni.

Az elemi iskola, még a felső négy évfolyamban sem, sőt ott még kevésbé, nem tud tízhónapos tanítású iskolává lenni. Hat hónap alatt, csökkentett készütséggel, gyengébb szellemi adottságú gyermekek tehertételével vajjon fog annyit nyújtani a nyolcosztályos elemi iskola, mint a polgári, meg a gimnázium alsó négy osztálya? Ki hiszi el ezt Seres Józsefnek?

Ha Seres József nem képes a közoktatásügyet előbbre vinni, emelni, akkor a nemzet létérdekében meg kell kérnünk, ne süllyessze azt le.

Ne vegye rossz néven a *Mezőgazdasági Népoktatás* című szaklap, hogy e helyen az ő nevét is megemlítjük. Ez évi májusi számában közli Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úr szavait idézetben. Ezeket a szavakat akkor hallotta, 1942. április 29-én, a miniszter úr, amikor a gazdasági szaktanárok küldöttsége aggályát fejezte ki afölött, hogy a nyolcosztályos népiskolával megsemmisülnek a gazdasági népiskolák. „Téves volt azoknak az elgondolása, akik azt hitték, hogy a nyolcosztályú népiskola felállításával a *polgári iskola* és a mezőgazdasági népiskola *megszűnik*.” — „A mezőgazdasági népiskolát mintaiskolává, a polgárral egyenrangúvá akarom szervezni.”

„Mindezeket természetesen új törvénnyel kell szabályozni, mely kellő előkészítést igényel, ami nem történhetik meg máról-holnapra.”

Matzkó Gyula.

KÜLFÖLDI TANÍTÁSI MOZGALMAK.

((Külföldi folyóiratok nyomán))

1. A német hatosztályú *Mittelschule* (polgári iskola) új tanterve és utasításai. Számítan és mértan. A fiúknál az I. és II. osztályban heti 4-4, a III-IV. osztályban 5-5, az V-VI. osztályban a helyi viszonyok szükséglete szerint 4 vagy 5 óra. A leányoknál az I-IV. osztályban 4-4, az V-VI. osztályban a helyi viszonyok szükséglete szerint 3 vagy 4 óra. Összesen a fiúknál heti 26-28, a leányoknál 23-24 óra.

A tanterv elsősorban a gyakorlati célt emeli ki, meg kell tanulnia a tanulónak, hogy szerzett ismereteit a gyakorlatban célszerűen alkalmazni tudja. Hangoztatja azonban a számtantánítás formális céljait is, a helyes gondolkodásra való nevelést.

Az Utasítás szerint a számítan és mértan egy egységet alkot; az I.

osztálytól kezdve egymást át kell hatniok, ahol csak lehet a két tárgyat egybe kell kapcsolni. Ugyanabban az osztályban a két tárgynak egy tanár kezében kell lenni.

A szám- és térvizonyokba való betekintés szemléletből és a tanuló legmesszebb menő öntevékenységből keletkezzék. Lehetőleg a gyakorlati életből vett tárgyi feladatokból kell kiindulni. A tanterv felsorolja a tárgyi kröököt: nép és állam. nyersanyag- és élelmezési viszonyok, az ország védelmi kérdése, gazdasági szabadság, népesedési kérdések, szociális gondskodás, építési- és telepítési viszonyok számszerűleg tárgyalandók.

Minden fokon ügyelni kell a pontosságra és helyességre. A feladat megoldása előtt az eredmény megbecslése, a megoldás után összehasonlítás, ahol lehet rajzbeli vázlatok készítése állandóan gyakorlandó. Az úgynevezett számolási előnyöket is használnia kell. A tanulót biztatni kell, hogy ő is adjon a gyakorlatból vett feladatokat. Számolási készségre sok gyakorlással kell törekedni. *A biztos készség elengedhetetlen követelmény, ez pedig csak sok ismétléssel és gyakorlással érhető el.* Önállóan készített munkánál megengedhető, hogy képletgyűjteményt használhassanak, de azért meg kell kívánni, hogy a gyakran használt képleteket tudják. A tankönyv példátára mellett, a mindennapi élet alkalmas jelenségeit számszerűleg hasznosítani kell.

Kis számokkal végzett fejbeli számolással kell indulni és csak azután kell fokozatosan mind nagyobb számokkal az írásbeli megoldásra rátérni. A túlnagy számokkal való számolást, különösen pedig a nagy nevezőjű törtekkel való számolást kerülni kell. A fejbeli számolást a 100-as számkörben, bizonyos korlátozással az 1000-es számkörben is gyakorolni kell. A szóbeli és írásbeli számolás mellett gyakorolni kell a félírásbeli számolást is. Az iskola elhagyásakor a számolóléccel minden tanulónak kell dolgozni tudni. Ugyancsak jártasnak kell lenni a négyjegyű logaritmuskönyv használatában is.

Az általános számokkal való számolást nemcsak a mértannal, hanem a konkrét számokkal való számolással is kapcsolni kell. A betűkkel való számolás tanításánál is szemléletből kell kiindulni.

Alkalmazni kell a grafikus megoldásokat. Képesíteni kell a tanulót, hogy számadatokat grafikusán ábrázolni és grafikus ábrát leolvasni tudjon.

A mértantánítás minden fokán a térszemléletet szolgálja. A sík- és testmértan, amennyire lehetséges párhuzamosan haladjon, de mindig a testről kell elindulni. Mindent testmintákon és hálózaton kell szemléltetni, ezeket a tanuló készíti. Az általános tétel levonását, az esetleges eltérő eseteknek és az általános eseteknek szemléleten alapuló vizsgálata előzi meg. A szabadon való méréseket és számolásokat minden osztályban gyakorolni kell. A méréseket kezdetben egyszerű, a tanulók által készített eszközökkel, később pontosabb műszerek felhasználásával kell gyakorolni. *Egyszerű földmérő eszközök a tanítás nélkülözhetetlen eszközei.*

Anyagelosztás. Fiúknál I. osztály. Tizedes számrendszer felépítése. — Írásbeli számolás egész számokkal a számolási készség állandó fokozásával.

— A fejszámolás gyakorlása az 1000-es körben. — A német pénz- és mértékrendszer szemléletes tanítása. — Tizedes törtek írásmódja. — Számok ábrázolása. — Egységről többségre való következtetés és megfordítva. — A számok oszthatósága. — Legnagyobb közös többs. — Legkisebb közös osztó. — Egyszerű törtekkel való számolás.

A kocka, hasáb, négyzet, téglalap, egyenes vonal, derékszög, a köbméterek. Becslés és mérés.

10 iskolai dolgozat.

II. osztály. Műveletek közönséges törtekkel. — Számolás tizedes törtekkel. — Hármasszabály. — Betűkifejezések alkotása feladatokból. — Betűkifejezésekbe való behelyettesítés. — Grafikus ábrázolás egyenesekkel, négyzetekkel, körszeletekkel.

Henger, gúla, kúp, kör és háromszög. A négyzetes hasáb és láda felülete és köbtartalma. Szögek osztása.

10 iskolai írásbeli dolgozat.

III. osztály. Hármasszabály. — Százalékszámítás. — Műveletek általános számokkal. — Egyszerű elsőfokú egyenletek és azok alkalmazása. — Grafikus ábrázolás.

Párhuzamos egyenesek. — A három- és négyszögek. — Szabálytalan sokszögek. — Hasábok felülete és köbtartalma. — Egyszerű mérések a szabadban.

10 iskolai írásbeli dolgozat.

IV. osztály. Kamatszámítás. Takarékpénztár. — Nehezebb hármasszabály feladatok. Ezek megoldása egyenletekkel is. Egyenletek egy- és két ismeretlennel. A függvény fogalom. A lineáris függvény.

Egyenes és szög a körben. — A henger. — A szabályos sokszögek. — Hasábok szabályos sokszögű alappal, felületük és köbtartalmuk. — Idomok átalakítása. — Pythagoras tétele. — A négyzetgyök. — Egyenes vonalakkal határolt területek mérése a szabadban, a területek kiszámítása.

10 iskolai írásbeli dolgozat.

V. osztály. Kamatos-kamat, járadék, biztosítási számítások táblázatokkal. — Bel- és külföldi pénzügyek. — Kézpénznélküli fizetésforgalom. — A hatvány és a gyök. — A négyzetes függvény. — Másodfokú egyenletek egy ismeretlennel. — A számolóvessző és logaritmustáblák használata.

Körkerület és terület. — Henger, kúp és gömb felülete és köbtartalma. — Távolságok viszonya. — Idomok hasonlósága. — Nagyítás, kisebbités, távolság és magasságmérés. Mérőasztal használata tekintettel a véd- és terepszolgálatra és magasságmérés.

8 iskolai írásbeli dolgozat.

VI. osztály. Bevezetés a könyvelésbe. Folyószámlák. Váltók leszámítása. — Értékpapírok. — Ipari, esetleg kereskedelmi árvetés. — Logaritmus. — Számolóvessző. — Kamatos-kamat logaritmussal.

A trigonometriai függvény. A sinus és cosinus tétel. Grafikus ábrázolás. Nemzeti politikai feladatok a tereptan, a hajó- és légiközlekedés alkalmazásával. — A derékszögű háromszögek trigonometriai kiszámítása trigonometriai és logaritmus táblázatok használatával. — Az egyenes helyzete a

síkon és a térben. A testmértan ismétlése. A csonka gúla és csonka kúp. Az ellipszis. A hajított testek görbéje. Testek ábrázolása.

8 iskolai írásbeli dolgozat.

Leányok. I. II. osztály mint a fiuknál, a testmértan anyagának egyszerűsítésével és különös tekintettel a feladatoknál a női foglalkozásokra.

III. osztály. Következtetésekben való gyakorlás. — Százalékszámítás. — Betűkifejezések képzése alkalmas feladatokból. — Grafikus ábrázolás.

A legegyszerűbb síkidomok. Párhuzamos egyenesek. — A legfontosabb három-, négy- és sokszögekről. — Háromoldalú hasábok.

10 iskolai írásbeli dolgozat.

IV. osztály. Kamatszámítás. Takarékpénztár. Hármasszabálybeli feladatok. — Számolás általános számokkal. — Egyszerű egyenletek mindig tekintettel a gyakorlati életre.

Hasábok hálózata, modellje, felülete és köbtartalma.

8 iskolai írásbeli dolgozat.

V. osztály. Kamatos-kamat, járadék, biztosítás táblázatokkal. — Egyszerű háztartási könyvelés. — Egyszerű elsőfokú egyismeretlenű egyenletek sok alkalmazással. — Algebrai törtök. — Egyenletek törtökkel, ezek alkalmazása a százalék- és kamatszámításra. — Feladatok a mértanból, a fizikából és háztartástanból. — Négyzetgyök.

A kör, — henger és gúla felülete és köbtartalma, hálózata és modellje. Szabályos sokszögek.

8 iskolai írásbeli dolgozat.

VI. osztály. Bel- és külföldi pénzforgalom. — Készpénznélküli fizetés forgalom. — Bevezetés az egyszerű könyvelésbe. Folyószámla. — Váltószámitolás. — Értékpapír. — Egyszerű árvetés. — Egyenletek egy- és két ismeretlennel. Grafikus ábrázolás. —

Idomok átalakítása. — Pythagoras tétele szemléltető bizonyítással. — Idomok hasonlósága. — Idomok rajzolása és kivágása a hasonlóság alapján. — Területek osztása. — A testmértan ismétlése és kiegészítése. A gúla és gömb. — Sokoldalú alkalmazás a női foglalkozásokra.

8 iskolai írásbeli dolgozat.

Bestimmungen über Erziehung und Unterricht in der Mittelschule.

2. Hírek Magyarországról elkapcsolt területeiről. A szlovák közoktatási miniszter a parlamentben tartott beszédében beszámolt a szlovák iskolák jelenlegi helyzetéről. Eszerint az állami iskolai hatóságoknak 1941-ben a legfontosabb feladata, az iskolaköteles gyermekek oktatásának teljesen új alapokra való helyezése volt. Összesen 3008 elemi és 182 polgári iskola van jelenleg Szlovákiában. 1941 január 1. óta a felekezeti iskolák tanerői az államiakkal egyenlő fizetést kapnak és a fizetést az állampénztár eszközli. Az oktató személyzet egészségi állapotát, az egészségügyi ellenőrzés keretében orvosi ellenőrzés alatt tartják. A múlt évben 9349 tanítót és tanárt vizsgáltak meg, ezek közül 6533-at találtak kifogástalan egészségesnek.

A középiskolákba bevezették az iskolai rádiót, és fokozatosan ellátják

az iskolákat iskolai keskeny filmek vetítéséhez szükséges eszközökkel. A kereskedelmi iskolák kiépítésére és fejlesztésére a tervek már készen vannak. Az ipari szakiskoláknak már az elmúlt tanévben 78 osztályuk volt, ezeket 2308 tanuló látogatta. Női hivatásokat szolgáló szakiskola nagyon kevés van.

A szlovák egyetemen 53 rendes és 9 rendkívüli tanár, 24 docens és 105 asszisztens működik. A technikai főiskolán 12 rendes 11 rendkívüli tanár és 29 asszisztens működik.

A miniszter beszédével kapcsolatban Eszterházi János gróf előadta a magyarság sérelmét. A népiskolai törvényhez kiadott végrehajtási utasítás egy bizottság felállításáról intézkedik, amely bizottság tagjait a miniszter nevezi ki és amely bizottság feladata ezentúl a megüresedett tanítói állások betöltése. A bizottság tagjai között egyetlen magyar sincsen, pedig a magyarság joggal elvárja, hogy legalább egy magyar tagja legyen ennek a bizottságnak.

Az új népiskolai törvény értelmében a személyi kiadásokat ezentúl minden jellegű iskolában az állam, a dologi kiadásokat pedig a község fedezi. Kéri a minisztert, hogy a magyarság e téren is egyenlő elbánásban részesüljön. Eseteket sorol fel, ahol nem így történik. Súlyos problémája a magyarságnak a tanteremhiány. A gyermekek elhelyezése egészségtelen, az osztályok túlszűfoltak. Nyitrán nincs magyar iskola, pedig 100-nál több magyar gyermek jelentkezett. Sérelme a magyarságnak, hogy a gyermekekkel főlvételi vizsgát tétetnek és a bizottság csak 16 gyermeket talált alkalmasnak a magyar iskoláztatásra, pedig a törvény értelmében a szülő joga meghatározni, hogy milyen iskolába járjon gyermeke.

Sérelme a magyarságnak a névelmezés alkalmazása is, állandóan folyik a névelmezés alapján magyar gyermekeknek szlovák iskolába való bekenyszerítése. Ez megtörténik olyan gyermekekkel is, ahol sem ők, sem a szülők nem tudnak más nyelven, csak magyarul.

Megszüntették a magyar tanítóképzőt, ennek következtében nehéz a magyar tanító utánpótlása is. Főképpen férfi tanítóknak nagy a hiány.

Nagy bajok vannak a középiskolai tankönyvekkel is. Az 1939 március 14. előtt engedélyezett tankönyvek használatát a miniszter betiltotta. Mivel újabban engedélyezett tankönyv nincsen, a magyar középiskolákban semmiféle tankönyvet nem használhatnak a tanulók.

Horvátországban az iskolaköteles gyermekek száma 700.000, ezek közül azonban csak 550.000 jár iskolába. Így az iskolakötelesek több mint 20%-a marad analfabéta. A horvát kormánynak nagy gondot okoz az országnak iskolákkal való ellátása. A legsürgősebben 1500 elemi iskola felállítása szükséges. A legszomorúbb a helyzet Bosznia-Hercegovina területén, ahol egyes községek 15—30 kilométerre vannak az iskolától. Ennek eredménye, hogy az analfabéták száma igen magas, általában 62 és 86% között mozog. A nők közül alig 5% tud írni és olvasni.

Az elemi iskolák mellett nagyobb számú polgári iskola felállítását is tervezik, hogy a 10—14 éves ifjúságot készítsék elő az életre. Tervbe vették, hogy a mezőgazdasági jellegű polgári iskolák mellé kisebb birtokot, az ipari jellegű polgári iskolák mellé műhelyt csatolnak. Ma Horvátországban 94 ál-

lami és 17 magán polgári iskola van. A középiskolák száma 60 állami és 17 magániskola, összesen 38.000 tanulóval. Az egyetemen 127 rendes és 43 rendkívüli egyetemi tanár, 48 magántanár, 143 előadó és 162 tanársegéd oktat. Az egyetemi hallgatók száma 6742. A szakiskolák nem tartoznak a közoktatásügyi miniszter alá. A kereskedelemügyi minisztérium felügyelete alatt 13 kereskedelmi akadémia, egy kétosztályos kereskedelmi iskola, egy tengerészeti kereskedelmi akadémia, 14 fiú ipariskola, 117 továbbképző szakiskola, 114 különféle szakiskola lányok részére működik.

A magyar szülők kérvénnyel járultak a kormányhoz, hogy az iskolákban magyar tagozatot állítsanak, ahol a törvény kívánta számban vannak magyar gyermekek. Eredményt azonban nem tudtak elérni, mert hiány van a magyar tanítókból.

A magyarság iskolaproblémái Romániában. A Romániában maradt magyarságnak az elmúlt másfél év alatt egyik legnagyobb problémája az iskolakérdés volt. A magyar tanárok utánpótlása, továbbá a szétszórt magyar települések gyermekei részére az oktatás biztosítása a magyarság vezetőinek és az egyházaknak súlyos gondot okoztak. Elsősorban a tanító és tanárhiány okozott nagy gondot. Emellett azonban egy másik nagy probléma is foglalkoztatta a magyarságot. Ez a probléma, megmaradjon-e a magyarság továbbra is a felekezeti oktatás mellett vagy nem? A kérdést a romániai német népcsoport elhatározása vetette fel. A német népcsoport vezetősége megegyezett a temesvári róm. kath. püspökkel, valamint a szász evangélikus egyház vezetőivel, hogy a német népcsoport átvette az iskolai oktatást és a német felekezeti iskolák megszűntek.

Amikor 1941 őszén megszűntek a német tannyelvű felekezeti iskolák, Jakabffy Elemér a magyarság részére is föltette a kérdést, vajjon ragaszkodják-e a magyarság továbbra is a felekezeti oktatáshoz és a társadalmi megsegítés eddigi rendszeréhez, vagy kövesse-e a német példát, tekintse az oktatást olyanak, amelynek intézésére kizárólag a Magyar Népközösség hivatott. A föltett kérdésre nagy számmal érkezett válasz, amely túlnyomórészt úgy nyilatkozik, hogy a magyarság ragaszkodják továbbra is a felekezeti oktatáshoz, egyrészt, mert a Magyar Népközösség nem rendelkezik olyan mozgási szabadsággal, olyan tantervvel, mint a németek, aminek következménye, hogy a felekezeti oktatás megszüntetéséről nem is lehet szó. De másrészt az erdélyi felekezeti iskoláknak évszázadokra nyúló gyökereik révén, századok óta szívják magukba azt az egységes lelkiületet, amelynek megszüntetése a legfontosabb nevelési cél feláldozását jelentené. Mivel a vallásos oktatásban a magyarságra nézve nagy előnyöket látnak, azért a legtöbb hozzászóló ragaszkodik a hitvallásos oktatáshoz.

Statisztikai Tudósító (Stud.)

3. iskolai mulasztások igazolása Svájcban. A svájci iskolai hatóság egy rendeletben érdekesen szabályozta a tanulók iskolai mulasztásának igazolását. A rendelet érdekes eseteket sorol fel.

Ha a tanuló óramulasztásait, atyjától hozott igazolvánnyal betegséggel igazolja és utólag kiderül, hogy a tanuló nem volt beteg, súlyos peda-

gógiai hibát követ el a tanító, ha a tanuló óráit minden további vizsgálat nélkül igazolatlanak veszi és a tanulót ezért és hazudozásáért meg is bünteti. Az iskola ebben az esetben nem a gyermekkel jutott ellentétbe, aki atyja utasítására hozta az igazolványt az iskolába, hanem a szülőkkel, ezekkel kell ezt az ügyet elintézni. A szülőket kell felvilágosítani az eljárás helytelenségéről.

Ha a mulasztó tanuló ismételt figyelmeztetés dacára sem hoz igazolványt, meg kell vizsgálni, ki a hibás. Ha a tanuló hanyagságból nem igazol, akkor megbüntethető. Ha azonban a szülők nem adnak igazolványt, akár feledékenységéből, akár makacszkodásból, akkor pedagógiai hiba a gyermeket büntetni, vagy óráit igazolatlanak venni.

A gyermek igazoltan csak betegség esetén mulaszthat. Minden más esetben a távolmaradásra előre engedélyt kell kérnie. A tanuló kért engedélyt, de a tanító az engedélyt nem adta meg és a gyermek mégis elmaradt az iskolából. Az esetet alaposan meg kell vizsgálni, megmondta-e a gyermek otthon, hogy az elmaradásra nem kapott engedélyt. Ha ezt megmondta és az atyja mégis otthon tartotta, akkor a gyermek nem büntethető és órái sem lehetnek igazolatlanok.

Az iskolamulasztást a gyermek szüleitől hozott igazolvánnyal tartozik igazolni. A szülők azonban ilyen igazolvány kiállítására nem kötelezhetők. Ha a gyermek jogosan mulasztott, akkor órái akkor is igazoltak, ha a szülők az igazolvány megírását határozottan megtagadják.

Schweizer Erziehunge Rundschau.

4. Ujjoncok vizsgálata Svájcban. Svájcban már 1875-ben megszervezték a bevonult ujjoncok elméleti vizsgáját. Minden bevonult ujjoncnak írásbeli és szóbeli vizsgát kellett tennie. Ezek a vizsgálatok 1914-ig voltak érvényben. Azóta szüneteltek. A folyó évben újból rendszeresítették ezeket a vizsgálatokat. A vizsgálatokat most az összes fegyvernemeknél elrendelték. A vizsgálatoknak kettős céljuk van: a hadköteles ifjúság szellemi érettségének megállapítása, továbbá az állampolgári oktatás előmozdítása. A pedagógiai újjoncvizsgálatok vezetője a berni tanfelügyelő, aki a vizsgálatoknál új eljárást honosított meg. Eszerint nem holt szövegtudást vizsgálnak, hanem az értelmes gondolkodást, az összefüggések megértésének képességét, az értelmes kifejezésmódot kell vizsgálat tárgyává tenni. A vizsga két részből áll: írásbeli és szóbeli részből. Az írásbelin kisebb fogalmazást vagy levelet kell megírni, a szóbelin földrajzból, közgazdaságból, Svájc történetéből és alkotmányából beszélget a vizsgáztató az ujjonccal.

5. Német és olasz nyelv a szerb iskolában. Szerbia kultuszminisztere elrendelte, hogy minden középiskolában kötelező a német és olasz nyelv tanulása. Ez a rendelkezés a bánáti iskolákra is kiterjed.

6. Tanszermúzeum Olaszországban. Érdekes, hogy a háború zajában is ráér a kiváló olasz kultuszminiszter ezzel az érdekes problémával foglalkozni. Az iskolamúzeumot, a miniszterium megbízottjának vezetésével, most rendezik Firenzében, ahova összegyűjtik az olasz iskolák munkájának mindeu

bizonyítékát. Az iskolamúzeumot Firenze híres palotájának egyikében a Palazzo Gerini művészileg ékes termeiben rendezik be. Ez a kiállítás áttekinthetést fog nyújtani az összes iskolafajták berendezéséről, tanszereiről, pedagógiai munkájáról. Ide fogják összegyűjteni az összes régebben használt és ma használatban levő tankönyveket, szemléltető eszközöket, az iskolafajra vonatkozó munkákat. Külön termekben állítják ki a tanulók írásbeli munkáit, rajzait, kézimunkáit. Ebben a kiállításban minden olasz iskola részt vesz.

7. Sporteredmények Svájcban. A kötelező katonai előkészítő oktatásra kiadott ideiglenes szabályzatban a svájci szövetségi katonai hatóság a következő sportteljesítményeket kívánja: a) *kitartó futásban* km-t $4\frac{1}{2}$ —5 perc alatt. b) *Súlyzó emelés* a 15 évesek 12 kg-ot emelnek 5-ször balra és 5-ször jobbra; a 16 évesek 14,5 kg-ot emelnek 4-ször balra és 4-szer jobbra; a 17 évesek 14,5 kg-ot emelnek 5-ször balra és 5-ször jobbra. c) *Távolugrás* a 15 évesek 3,60 m, a 16 évesek 3,80 m, a 17 évesek 4 m-t. d) *Súlydobás* a 15 évesek 4 kg-ot a jobb és balkarral $12\frac{1}{2}$ m-re, a 16 évesek 4 kg-ot a jobb és bal karral 14 m-re, a 17 évesek 5 kg-os súlyt a jobb és bal karral 13 m-re. e) *Versenyfutás* 80 m-re a 15 évesek 13 mp, a 16 évesek 12,4 mp, a 17 évesek 12 mp alatt.

Schweizer Erziehungs Rundschau.

8. Tanítóképzés az új Spanyolországban. Az új Spanyolországban is nagy a tanítóhiány. A spanyol kultuszminiszter rendelete értelmében a tanítói képesítés nincs a tanítóképző elvégzéséhez kötve. Eddig állami tanítói képesítést csak az kaphatott, aki az állami tanítóképzők évfolyamait sikerrel elvégezte. A most kibocsátott rendelet szerint egy régebbi királyi rendelet lép ismét érvénybe, eszerint akik valamely középiskolában érettségi bizonyítványt szereztek, pedagógiából, hittanból és etikából, leányok háztartástanból is kiegészítő vizsgát tettek és valamely népiskolában két évi gyakorlatot tudnak kimutatni, szintén jogosítottak az elemi iskolai tanítóságra.

Internationale Zeitschrift für Erziehung.

9. Német gimnázium Belgrádban. Belgrádban a folyó tanév elején megnyílt a német gimnázium, amely nemesak német anyanyelvű, hanem szerb és egyéb anyanyelvű tanulókat is fölvesz. A német anyanyelvű tanulók részére a szerb nyelv az első idegen nyelv, míg a szerb tanulóknak a német nyelv. A III. osztálytól kezdve az olasz nyelv kötelező tantárgy. A tanítási nyelv a német, de a szerb nyelvet, a földrajzot és a történelmet szerb nyelven tanítják.

10. „C” vitamin az iskolában. Az iparvidékek és nagyvárosok rosszul táplált 10—14 éves gyermekei február 1-től, a tavaszi hónapokban C vitamintablettákat kapnak. Ezzel, azokban a hónapokban, amelyekben a gyümölcs és zöldsézelékek szűken kerülnek piacra, az életfontosságú tápanyagokat pótolják. A vitamint Cebion enker formájában adják. Olyan helyeken,

ahol a gyümölcs és főzeléktermelés elégségesen ellátja a szükségletet, ott az iskolai C vitamin adagolástól eltekintenek. A tapasztalat azt mutatja, hogy ez az intézkedés igen kedvező hatású a nagyvárosi szegényebb gyermekek egészségére.

A francia miniszter rendeletére a rosszul táplált 10–15 éves gyermekek hetenként háromszor kapnak C vitamin tablettákat. A mai francia táplálási viszonyok mellett igen sok a nagyon rosszul táplált iskolás gyermek.

Egyes svájci kantonokban is adnak a rosszul táplált iskolás gyermekeknek C vitamint tartalmazó cukrot.

11. A német tanítók második képesítő vizsgája. A németbirodalmi népnevelési miniszter, az egész birodalomra egységes érvénnyel elrendelte, hogy minden elemi iskolai tanító köteles három évi gyakorlat után második képesítő vizsgára jelentkezni. A tanító állásában csak sikeres második vizsga után véglegesíthető. Kivételesen már két évi gyakorlat után is második vizsgára bocsátható a tanító. Az a tanító, aki öt évi gyakorlat után sem tette le sikeresen ezt a második vizsgát, állásából elbocsátandó.

A vizsgára bocsátás föltételei: minden kívánalomnak megfelelő nevelői és oktatói munka, kifogástalan jellembeli és szolgálati magatartás, igazolása annak, hogy mindazon föltételeknek megfelel, ami egy nemzeti szocialista államban az ifjúság nevelőjétől megkívánható, igazolása annak, hogy az állam és párt által rendezett továbbképzésben sikeresen résztvett és végül két kielégítő házi dolgozat elkészítése.

A vizsga két részből áll: szóbeli és írásbeli részből.

Az írásbeli rész két házi dolgozat elkészítéséből áll. Az egyik dolgozatban a jelölt beszámol nevelési és tanítási eljárása közben észlelt tapasztalatairól, az első vizsga óta végzett tanulmányairól, a politikai mozgalmakban való részvételéről, kiemelve elért eredményeit. A második dolgozat tudományos feladat fejtegetése a neveléstudomány, ennek segédtudományai vagy a metodika köréből. A tételt a jelölt szolgálati előljárója adja, a jelölt kívánságának meghallgatása után, a harmadik szolgálati év első felében. Az írásbeli munka három hónapon belül nyújtandó be.

A szóbeli vizsgálat előtt a bizottság meghallgatja a jelölt tanítását három tantárgyból. Itt a jelöltnek ki kell mutatni, hogy képes nevelve oktatni, képes az ifjúságot teljes odaadásra nevelni és a szükséges ismereteket és készségeket megfelelő módszerrel közvetíteni. A szóbeli vizsga tudományos részében valamely tudományos kérdés elméleti és világnézeti alapjairól kell a jelöltnek értekezni. Főképpen pedig igazolni kell, hogy nevelői és oktatói eljárását tudományosan indokolni is tudja. Végül ki kell mutatnia, hogy ismeri a legfontosabb iskolai törvényeket rendeleteket és intézkedéseket.

A nem sikerült vizsga hat hónap után egyszer megismételhető.

Die Deutsche Schule.

12. Kedélyt a számtantanításba. Egy amerikai iskolafelügyelő több száz középiskolai tanulóhoz kérdést intézett, hogy melyik tantárgyakat szeretik legjobban és melyiket legkevésbé és miért? A több száz válaszból kitűnt, hogy a legkevésbé a számtant jelölték meg kedvenc tárgyuknak, de a legtöbben a matematikát szeretik legkevésbé. Indokolás, hogy a számtan nagyon nehéz, hogy az órák unalmasak és hogy bármennyire iparkodnak, mindig hibás a dolgozat. Azt hiszem ez az ítélkezés senkit sem lephet meg, hiszen a középiskolai tantárgyak közül egy sincs, amely oly szigorú kritikának volna kitéve, mint a matematika. Gyakran lehet hallani a szemrehányást, hogy a tárgy száraz és élettelen és ezért unalmas. Az iskolát régen elhagyott felnőtteket is lehet találni, akik még mindig hátborzongatva beszélnek az unalmas matematikai órákról.

Kétségtelen, hogy a mennyiségtannak ez a rossz híre, már a legelemből fokon az alapszámítások tanításánál és begyakorlásánál kezdődik. Ahhoz ugyanis, hogy a tanulók többségét megtanítsuk valamely számtani műveletre, nem nagy tanítási művészet kell. A tanár összefogó előadásában bemutatja a művelet megoldási módját. Betanítja a szabályt, azután a jobb tanulókat, majd fokozatosan a gyengébbeket szólítja a táblához, közben szigorú következtetéssel megköveteli a sok gyakorlást és e célra megfelelő számú házi feladattal látja el a tanulókat. A tanításnak ez a módja azután rendszerint megelégszik a legszárazabb és legelvontabb gyakorlási anyaggal. Számsorok képzése, a négy alapszámítás egyhangú gyakorlása amíg a tanuló a gépies biztonságot eléri, közben az egyszeregy gépies darálása, mestertélt, a gyermeki lélektől távolosó tárgyi feladatok, szabályok betanulása, képletek gépies levezetése és bemagolása. Mindez csak az emlékezetet terheli, de érthető, hogy ha nem gyakorol vonzó hatást a 10–15 éves gyermek érdeklődésére.

Ha ezen változtatni akarunk, akkor mindenekelőtt meg kell kedveltetni a számolást a tanulóval. A nagyon egyhangú órákat kedélyesebbé kell varázsolni. A számok nem olyan szárazok, mint ahogy általában hiszik, sok csoda és sok kedély rejlik ezekben, ezt be kell vinni a tanításba. Csak a tálalás minőségétől függ, hogy a számtanóra élénk és vidám legyen, anélkül, hogy ezzel az eredményt veszélyeztetnénk, sőt elősegíthetjük vele az eredmény minél könnyebb biztosítását.

A nagy pedagógiai érzékkel megáldott német tanítók és tanárok állandóan foglalkoznak ezzel a kérdéssel és szükségesnek tartják, hogy a számtani órákat egy-egy tréfás feladattal, vagy számolási játékkal élénkítsék.

Hogy a kérdésnek Németországban milyen régi talaja van, mutatja egy 1651-ben megjelent „Harsdörffer Erquickstunden“ című könyv, amelyben a következő igen érdekes és meglepő eredményt adó feladatok fordulnak elő:

a) Wann ein Mann 6 Schule hoch die Welt umbraiset, ist die Frag, wieviel der Kopf mehr Waege thut als die Füsse? (Ha egy 6 láb magas ember a földet körüljárja, mennyivel több útát tesz a feje, mint a lába?)

b) Ha egy 2 cm átmérőjű hengert spárgával vesszük körül, azután a spárgával 1 m-t betoldunk, mennyivel nagyobbodik most a spárgából alkotott kör átmérője?

c) Ha a Föld egyenlítője körül szorosan spárgát vonunk, azután ebbe földünk be egy méterny spárgadarabot, mekkora lesz most a föld és spárga közötti hézag?

A német irodalomban sok, idevágó munka jelent meg a legutóbbi időben is, egyik másik újabb kiadásban:

G. Kowalewszky: *Alte und neue mathematische Spiele*. Eine Einführung in die Unterhaltungs-mathematik. A könyv utasítást ad matematikai játékok elkészítésére, amivel a gyakorlati tanítónak tesz jó szolgálatot. A játékok elméleti tárgyalásával pedig a matematikust szolgálja.

W. Ahrens: *Mathematische Unterhaltungen und Spiele*. Matematikai játékos problémák és eszközök, matematikai indokolással.

A. Schaefer: *Die magischen Quadrate*. A bűvös négyzetek előállítására ad könnyen érthető útbaigazítást.

W. Lietzmann u. V. Trier: *Wo steckt der Fehler?* Matematikai csalódások és hibák.

W. Lietzmann: *Trugschlüsse*. Igen tanulmányos hamis következtetések, amelyek a tanításban igen jó szolgálatot tehetnek.

Heinrich Kempinsky: *Erst denken dann rechnen*. Tréfás számtani feladatok, érdekes számok és számösszefüggések gyűjteménye. Az alsófokú számtantanítás hasznát veheti.

Bruno Rüger: *Heitere Rechenstunden*.

Szenes Adolf.

LAPSZEMLE

Orsz. Középisk. Tanóregyesületi Közlöny. A Közlöny februári száma Pintér Jenő elhunyt kir. főigazgatónak és irodalomtörténeti tudósunknak szenteli lapjait. Ennek a kiváló tudósnak és magyar büszkeségnek méltó emléket állítanak soraikban Bernolák Kálmán, Marczinkó Ferenc és Alszeghy Zsolt.

A márciusi számban „Arany János elmaradt tanári kitüntetéséről” közlöl értékes adatokat Hajdú János. Értékét, nagyságát egy „gutgesinnt” felügyelő, bizonyos Mikulás János is elismerte és a legmelegebben kitüntetésre javasolta az osztrák uralomnak. A bécsi miniszterium azonban a „Walesi bárdok” költőjét nem tartotta erre a kitüntetésre méltónak. (Bizonyára kevesebb értéke volna ma szemünkben Arany Jánosnak, ha ezt megkapta és elfogadta volna.)

Vajthó László cikke: „Mit és hogyan kérdezzünk az érettségig magyarból?” Sok érdekes dolgot mond ebben a körben, amit meggondolnia nem érettségizető és alacsonyabb fokoz tanító tanárnak is érdeme megszívlelnie.

Kemény Ferenc egészen röviden ismerteti az amerikai módszereket. Első sorban a kissé régebbieket, mint a Dalton, a Howard, a Platoon, a Winnetka és a project módszerek lényegét. Azután a legújabb módszert, a progresszív nevelést ismerteti. Rövid cikkének lényege azonban az, hogy megállapítja 1. nincs egyedül üdvözítő módszer, 2. minden módszerben van